

ZAKON O SUDOVIMA

Glava I

OPŠTE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1

Ovim zakonom uređuje se: osnivanje, organizacija i nadležnost sudova; organizacija rada sudova; pravosudna uprava; finansiranje rada sudova i druga pitanja od značaja za uredno i blagovremeno funkcionisanje sudova.

Sudska vlast

Član 2

Sud je državni organ koji vrši sudsku vlast.
Sudsku funkciju vrši sudija i sudija-porotnik.

Obaveznost sudske vlasti

Član 3

Sud je dužan da zakonito, objektivno i blagovremeno odlučuje u pravnoj stvari za koju je nadležan.

Dostupnost sudova i ravnopravnost stranaka

Član 4

Svako ima pravo da se obrati sudu radi ostvarivanja svojih prava.
Svi su jednaki pred sudom.

Javnost

Član 5

Rad suda je javan, izuzev u slučajevima predviđenim zakonom.

Nepriistrasnost

Član 6

Svako ima pravo na nepristrasno suđenje u razumnom roku.

Pravo na slučajnog sudiju

Član 7

Svako ima pravo da u njegovoj pravnoj stvari, nezavisno od stranaka i svojstva pravne stvari, sudi sudija određen slučajem.

Sredstva za rad sudova

Član 8

Sredstva i uslove za rad sudova obezbjeđuje Crna Gora.

Pravo na udruživanje

Član 9

Sudije imaju pravo na profesionalno udruživanje.

Glava II

OSNIVANJE, ORGANIZACIJA I NADLEŽNOST SUDOVA

Osnivanje sudova

Član 10

Sudovi se osnivaju ovim zakonom.

Sudovi

Član 11

Sudovi su:

- 1) osnovni sud;
- 2) viši sud;
- 3) privredni sud;
- 4) Apelacioni sud Crne Gore (u daljem tekstu: Apelacioni sud);
- 5) Upravni sud Crne Gore (u daljem tekstu: Upravni sud);
- 6) Vrhovni sud Crne Gore (u daljem tekstu: Vrhovni sud).

Alternativa 1 :

Sudovi su:

- 1) sud za prekršaje;
- 2) osnovni sud;
- 3) Viši sud za prekršaje Crne Gore (u daljem tekstu: Viši sud za prekršaje);
- 4) viši sud;
- 5) privredni sud;
- 6) Apelacioni sud Crne Gore (u daljem tekstu: Apelacioni sud);
- 7) Upravni sud Crne Gore (u daljem tekstu: Upravni sud);
- 8) Vrhovni sud Crne Gore (u daljem tekstu: Vrhovni sud).

Sud za prekršaje

O s n i v a n j e

Član 11a

Opcija I

Sudovi za prekršaje su:

- Sud za prekršaje u **Bijelom Polju**, za teritoriju opštine: Bijelo Polje, Andrijevića, Berane, Gusinje, Žabljak, Kolašin, Mojkovac, Petnjica, Plav, Pljevlja i Rožaje; sa dvije područne jedinice u: Beranama (za teritoriju opštine, Berane, Andrijevića, Gusinje, Petnjica, Plav i Rožaje) i u Pljevljima- (za teritoriju opštine Pljevlja i Žabljak);
- Sud za prekršaje u **Budvi**, za teritoriju opština: Budva, Bar, Kotor, Tivat, Herceg Novi i Ulcinj, sa Područnom jedinicom u Baru (za teritoriju opština Bar i Ulcinj) i Područnom jedinicom u Herceg Novom.
- Sud za prekršaje u **Podgorici**, za teritoriju opština: Podgorica, Danilovgrad, Nikšić, Plužine, Cetinje i Šavnik, sa područnom jedinicom u Nikšiću (za teritoriju opštine Nikšić, Plužine i Šavnik).

Opcija II

- 1) Sud za prekršaje u **Baru**- za teritoriju opštine Bar i Ulcinj;
- 2) Sud za prekršaje u **Bijelom Polju**—za teritoriju opštine Bijelo Polje, Andrijevića, Berane, Gusinje, Žabljak, Kolašin, Mojkovac, Petnjica, Plav, Pljevlja i Rožaje, sa područnom jedinicom u Beranama (za teritoriju opština, Berane, Andrijevića, Gusinje, Petnjica, Plav i Rožaje) i područnom jedinicom u Pljevljima (za teritoriju opština Pljevlja i Žabljak);
- 3) Sud za prekršaje u **Budvi**-za teritoriju opštine Budva, Kotor i Tivat;

- 4) Sud za prekršaje u **Nikšiću** -za teritoriju opštine Nikšić, Plužine i Šavnik;
- 5) Sud za prekršaje u **Podgorici**-za teritoriju opštine Podgorica, Danilovgrad i Cetinje i
- 6) Sud za prekršaje u **Herceg Novom**-za teritoriju opštine Herceg Novi.

Nadležnost

Član 11b

Sud za prekršaje vodi postupak po zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka i po zahtjevu za sudsko odlučivanje:

Viši sud za prekršaje

Osnivanje

Član 11c

Viši sud za prekršaje se osniva za teritoriju Crne Gore sa sjedištem u Podgorici.

Nadležnost

Član 11d

Viši sud za prekršaje odlučuje po žalbama izjavljenim protiv odluka sudova za prekršaje, odlučuje o sukobu nadležnosti između sudova za prekršaje i vrši i druge poslove određene zakonom.

1. Osnovni sud

Osnivanje

Član 12

Osnovni sudovi su:

- 1) Osnovni sud u Baru - za teritoriju opštine Bar;
- 2) Osnovni sud u Beranama - za teritoriju opština Berane, Andrijevića i Petnjica;
- 3) Osnovni sud u Bijelom Polju - za teritoriju opština Bijelo Polje i Mojkovac;
- 4) Osnovni sud u Danilovgradu - za teritoriju opštine Danilovgrad;
- 5) Osnovni sud u Žabljaku - za teritoriju opština Žabljak i Šavnik;
- 6) Osnovni sud u Kolašinu - za teritoriju opštine Kolašin;
- 7) Osnovni sud u Kotoru - za teritoriju opština Kotor, Budva i Tivat;
- 8) Osnovni sud u Nikšiću - za teritoriju opština Nikšić i Plužine;

- 9) Osnovni sud u Plavu - za teritoriju opštine Plav i Gusinje;
- 10) Osnovni sud u Pljevljima - za teritoriju opštine Pljevlja;
- 11) Osnovni sud u Podgorici - za teritoriju Glavnog grada Podgorice;
- 12) Osnovni sud u Rožajama - za teritoriju opštine Rožaje;
- 13) Osnovni sud u Ulcinju - za teritoriju opštine Ulcinj;
- 14) Osnovni sud u Herceg Novom - za teritoriju opštine Herceg Novi;
- 15) Osnovni sud u Cetinju - za teritoriju Prestonice Cetinje.

Nadležnost

Član 13

Osnovni sud je nadležan:

- 1) U krivičnim predmetima da:
 - a) u prvom stepenu sudi za krivična djela za koja je zakonom propisana kao glavna novčana kazna ili kazna zatvora do 10 godina, bez obzira na svojstva, zanimanje i položaj lica prema kojem se postupak vodi i bez obzira na to da li je djelo izvršeno u mirnodopskim uslovima, za vrijeme vanrednog stanja, neposredne ratne opasnosti ili ratnog stanja, ako za pojedina od ovih krivičnih djela nije određena nadležnost drugog suda;
 - b) u prvom stepenu, sudi za krivična djela za koja je posebnim zakonom određena nadležnost osnovnog suda;
 - c) sprovodi postupak i odlučuje po molbi za brisanje osude, po molbi za prestanak mjera bezbjednosti ili za prestanak pravnih posljedica osude i odlučuje u tim stvarima kad je tu osudu ili mjeru izrekao;
- 2) U građanskim predmetima da u prvom stepenu sudi:
 - a) u sporovima iz imovinskih, bračnih, porodičnih, ličnopravnih i drugih odnosa, izuzev u onim kojim su zakonom stavljeni u nadležnost nekog drugog suda;
 - b) u sporovima povodom ispravke ili odgovora za informaciju sadržanu u sredstvima javnog informisanja i o zahtjevima povodom povrede ličnih prava učinjenih u sredstvima javnog informisanja;
- 3) U radno pravnim predmetima, da u prvom stepenu sudi sporove:
 - a) iz radnog odnosa;
 - b) o zaključenju i primjeni kolektivnih ugovora, kao i sve sporove između poslodavaca i sindikata;
 - c) o primjeni propisa o štrajku;
 - d) o izboru i razrješenju organa u preduzećima i drugim pravnim subjektima;
- 4) U ostalim pravnim stvarima da:
 - a) u prvom stepenu, rješava vanparnične predmete ako ovim zakonom nije drukčije određeno;
 - b) rješava izvršne stvari i sporove koji nastanu u toku ili povodom izvršnog postupka, ako zakonom nije drukčije propisano;
 - c) odlučuje o priznanju stranih sudskih odluka, kao i izvršenju stranih sudskih odluka kada je to zakonom propisano, osim onih za koje je nadležan privredni sud;
 - d) vrši poslove pravne pomoći;

e) vrši poslove međunarodne krivično-pravne pomoći za krivična djela iz svoje nadležnosti;

5) u prvom stepenu, sudi za prekršaje po zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka i po zahtjevu za sudsko odlučivanje.

Osnovni sud je nadležan da odlučuje u prvom stepenu i u drugim predmetima, ako zakonom nije određena nadležnost nekog drugog suda.

Osnovni sud vrši i druge poslove određene zakonom.

2. Viši sud

Osnivanje

Član 14

Viši sudovi su:

1) Viši sud u Bijelom Polju - za područja osnovnih sudova u: Bijelom Polju, Beranama, Žabljaku, Kolašinu, Plavu, Pljevljima i Rožajama i

2) Viši sud u Podgorici - za područja osnovnih sudova u: Podgorici, Baru, Danilovgradu, Kotoru, Nikšiću, Ulcinju, Herceg-Novom i Cetinju.

Nadležnost

Član 15

Viši sud u prvom stepenu:

1) sudi u krivičnom postupku o krivičnim djelima za koja je, kao glavna kazna, propisana kazna zatvora preko 10 godina bez obzira na svojstva, zanimanje i položaj lica prema kome se postupak vodi i bez obzira na to da li je djelo izvršeno u mirnodopskim uslovima, za vrijeme vanrednog stanja, neposredne ratne opasnosti ili ratnog stanja i o krivičnim djelima:

- ubistvo na mah,
 - silovanje,
 - ugrožavanje bezbjednosti vazdušnog saobraćaja,
 - neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz člana 300 stav 2, 3 i 4.
 - pozivanje na nasilnu promjenu ustavnog uređenja,
 - odavanje tajnih podataka,
 - izazivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje, razdora i netrpeljivosti,
 - povreda teritorijalnog suvereniteta,
 - udruživanje radi protivustavne djelatnosti,
 - pripremanje djela protiv ustavnog uređenja i bezbjednosti Crne Gore,
 - pranje novca;
 - trgovina ljudima;
- 2) sudi o krivičnim djelima za koja je posebnim zakonom određena nadležnost višeg suda;

3) sprovodi postupak utvrđivanja pretpostavki povodom zahtjeva za izdavanje okrivljenih i osuđenih lica i postupak priznanja i izvršavanja stranih sudskih odluka u krivičnim stvarima;

4) vrši druge poslove propisane zakonom.

Viši sud u drugom stepenu odlučuje o žalbama protiv odluka osnovnih sudova.

Viši sud van suđenja:

1) rješava sukobe nadležnosti između osnovnih sudova na svom području;

2) odlučuje o zahtjevu za brisanje osude na osnovu sudske odluke i po molbi za prestanak mjera bezbjednosti ili za prestanak pravnih posljedica osude koja se odnosi na zabranu sticanja određenog prava, ako je osudu ili mjeru izrekao;

3) vrši poslove međunarodne krivično-pravne pomoći za krivična djela iz svoje nadležnosti;

4) vrši druge poslove određene zakonom.

Izuzetno, od stava 1 ovog člana a nezavisno od pravila o mjesnoj nadležnosti u Višem sudu u Podgorici osniva se specijalizovano odjeljenje koje je nadležno da sudi u krivičnom postupku za sljedeća krivična djela:

1) organizovanog kriminala, bez obzira na visinu propisane kazne;

2) korupcije, bez obzira na visinu propisane kazne:

- povreda ravnopravnosti u vršenju privredne djelatnosti,
- zloupotreba monopolističkog položaja,
- zloupotreba položaja u privrednom poslovanju,
- prouzrokovanje lažnog stečaja,
- zloupotreba ovlašćenja u privredi,
- primanje mita u privrednom poslovanju,
- davanje mita u privrednom poslovanju;
- zloupotreba procjene,
- zloupotreba povlašćenih informacija,
- manipulacija na tržištu hartija od vrijednosti ili drugih finansijskih instrumenata,
- zloupotreba službenog položaja,
- prevara u službi,
- protivzakoniti uticaj,
- navođenje na protivzakoniti uticaj,
- primanje mita,
- davanje mita.

3) protiv čovječnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom :

- terorizam;
- finansiranje terorizma;
- Genocida i
- krivičnih djela iz čl. 427 do 442.

3. Privredni sud

Osnivanje

Član 16

Privredni sud se osniva za teritoriju Crne Gore, sa sjedištem u Podgorici.

Nadležnost

Član 17

Privredni sud sudi u prvom stepenu u sporovima:

1) između privrednih društava, preduzetnika i drugih pravnih lica koja obavljaju privrednu djelatnost (privredni subjekti) iz njihovih privredno-pravnih odnosa i u sporovima koji nastanu između privrednih subjekata i drugih pravnih lica u obavljanju djelatnosti privrednih subjekata, kao i kada je u tim sporovima jedna od stranaka fizičko lice, ako je sa nekom od stranaka u odnosu materijalnog suparničarstva;

2) povodom registracije privrednih subjekata kao i u sporovima iz odnosa na koje se primjenjuje statusno (kompanijsko) pravo;

3) povodom stečaja i likvidacije privrednih subjekata, bez obzira na svojstvo druge stranke i bez obzira na vrijeme pokretanja spora, ukoliko zakonom nije drukčije određeno;

4) povodom autorskih prava i srodnih prava, prava industrijske svojine i zaštite žigova, i drugih prava iz intelektualne svojine bez obzira na svojsva stranaka;

5) o pravima umjetnika, pravima umnožavanja, presnimavanja i puštanja u promet audiovizuelnih djela, kao i u sporovima povodom računarskih programa i njihove upotrebe i prenošenja između stranaka iz tačke 1) ovog stava;

6) radi smetanja državnine između stranaka iz tačke 1) ovog stava;

7) povodom narušavanja konkurencije, zloupotrebe monopolskog i dominantnog položaja na tržištu i zaključenja monopolističkih sporazuma;

8) koji se odnose na brodove i plovību na moru i unutrašnjim vodama, kao i sporove na koje se primjenjuje plovībno pravo, osim sporova o prevozu putnika;

9) koji se odnose na vazduhoplove i u kojima se primjenjuje vazduhoplovno pravo, osim sporova o prevozu putnika;

10) u drugim pravnim stvarima koje su mu zakonom stavljene u nadležnost.

Privredni sud u prvom stepenu:

1) vodi postupak stečaja i likvidacije;

2) određuje i sprovodi izvršenje kada je to zakonom određeno ako je izvršnu ispravu donio Privredni sud ili arbitraža kada je to posebnim zakonom propisano, određuje obezbjeđenje između subjekata iz stava 1 tačka 1 ovog člana i određuje i sprovodi izvršenje i obezbjeđenje na brodovima i vazduhoplovima, bez obzira na svojstva stranaka;

3) odlučuje u vanparničnim postupcima povodom brodova i vazduhoplova;

4) odlučuje o priznanju stranih sudskih odluka koje su donijeli sudovi nadležni za rješavanje privrednih stvari, kao i stranih arbitražnih odluka.

Privredni sud pruža međunarodnu pravnu pomoć za pitanja iz svoje nadležnosti

Privredni sud vrši i druge poslove određene zakonom.

4. Apelacioni sud

Osnivanje

Član 18

Apelacioni sud se osniva za teritoriju Crne Gore, sa sjedištem u Podgorici.

Nadležnost

Član 19

Apelacioni sud:

- 1) odlučuje o žalbama protiv prvostepenih odluka viših sudova, kao i žalbama protiv odluka privrednih sudova;
- 2) rješava sukobe nadležnosti između osnovnih sudova sa područja različitih viših sudova; osnovnih i viših sudova; viših sudova; privrednih sudova;
- 3) vrši i druge poslove određene zakonom.

5. Upravni sud

Osnivanje

Član 20

Upravni sud se osniva za teritoriju Crne Gore, sa sjedištem u Podgorici.

Nadležnost

Član 21

Upravni sud odlučuje u upravnom sporu o zakonitosti upravnih akata, kao i zakonitosti drugih pojedinačnih akata kada je to zakonom određeno.

Upravni sud vrši i druge poslove određene zakonom.

6. Vrhovni sud

Osnivanje

Član 22

Vrhovni sud je najviši sud u Crnoj Gori sa sjedištem u Podgorici.

Nadležnost

Član 23

Vrhovni sud:

- 1) odlučuje u trećem stepenu, kada je to zakonom određeno;
 - 2) odlučuje o vanrednim pravnim lijekovima protiv odluka sudova u Crnoj Gori;
 - 3) odlučuje protiv odluka svoga vijeća, kad je to zakonom određeno;
 - 4) odlučuje o prenošenju mjesne nadležnosti, kad je očigledno da će drugi stvarno nadležni sud lakše sprovesti postupak ili iz drugih važnih razloga;
 - 5) određuje mjesno nadležni sud, kad nije isključena nadležnost sudova u Crnoj Gori i kad se, na osnovu pravila o mjesnoj nadležnosti, ne može pouzdano odrediti koji je sud u određenoj pravnoj stvari mjesno nadležan;
 - 6) rješava sukobe nadležnosti između sudova raznih vrsta na teritoriji Crne Gore, izuzev kad je određena nadležnost nekog drugog suda;
 - 7) vrši i druge poslove određene zakonom.
- O prenošenju mjesne nadležnosti, o određivanju mjesno nadležnog suda i o sukobu nadležnosti, Vrhovni sud odlučuje van rasprave u vijeću od tri sudije.

Opšta sjednica Vrhovnog suda

Član 24

Vrhovni sud u Opštoj sjednici:

- 1) utvrđuje načelne pravne stavove;
- 2) razmatra pitanja u vezi sa radom sudova, primjenom zakona i drugih propisa i vršenjem sudske vlasti, o čemu, kad ocijeni potrebnim, obavještava Skupštinu;
- 3) donosi poslovnik o radu sudskih odjeljenja i Opšte sjednice Vrhovnog suda;
- 4) predlaže kandidata za izbor predsjednika Vrhovnog suda, daje predlog za utvrđivanje prestanka funkcije, disciplinske odgovornosti i razrješenja predsjednika Vrhovnog suda i daje mišljenje o kandidatima za sudije Vrhovnog suda;
- 5) vrši i druge poslove određene zakonom.

Proširena sjednica Vrhovnog suda

Član 25

Proširenu sjednicu Vrhovnog suda čini: Opšta sjednica Vrhovnog suda i predsjednici Apelacionog suda, Upravnog suda i viših sudova.

Proširena sjednica vrši poslove utvrđene zakonom.

Načelni pravni stav

Član 26

Načelni pravni stav se zauzima o spornim pravnim pitanjima koja nastaju u sudskoj praksi radi obezbjeđivanja jedinstvene primjene zakona od strane sudova.

Načelni pravni stav može se zauzeti po službenoj dužnosti ili na zahtjev suda.

Načelni pravni stav je obavezujući za sve sudove.

Način vođenja evidencije i objavljivanja načelnih pravnih stavova uređuju se Poslovníkom o radu Opšte sjednice Vrhovnog suda.

7. Sudski dani i evidencija sudske prakse

Sudski dani

Član 27

Sudska funkcija se vrši u sjedištu suda.

Sudska funkcija može se obavljati i van sjedišta suda (sudski dani), radi bržeg i neposrednijeg odlučivanja.

Evidencija sudske prakse

Član 28

U sudovima se vodi evidencija sudske prakse.

Način vođenja evidencije sudske prakse i objavljivanje odluka određuje se Sudskim poslovnikom.

Glava III - ORGANIZACIJA RADA SUDA

Poslovi organizacije

Član 29

Pod organizacijom rada suda podrazumijeva se: rukovođenje sudom, organizacija sudskih odjeljenja i sjednice svih sudija, organizacija suđenja i poslovi sudske uprave.

1. Predsjednik suda

Rukovođenje

Član 30

Radom suda rukovodi predsjednik suda.

Predsjednik suda organizuje rad u sudu, vrši raspored poslova i preduzima mjere radi urednog i blagovremenog izvršavanja poslova u sudu.

Predsjednik suda odgovoran je, u granicama svojih ovlašćenja, za uredno i blagovremeno obavljanje poslova u sudu.

Predsjednik suda je odgovoran za podatke o predmetima u aplikaciji Pravosudnog informacionog sistema.

Predsjednik suda donosi akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji suda, uz saglasnost Vlade, uz prethodno pribavljeno mišljenje Sudskog savjeta o broju radnih mjesta.

Predsjednik suda čija je funkcija prestala usljed isteka vremena na koje je izabran nastaviće da obavlja dužnost sa svim pravima i obavezama koje ima predsjednik suda, do imenovanja novog predsjednika.

Predsjednika suda zamjenjuje sudija određen godišnjim rasporedom poslova u sudu.

2. Raspored poslova u sudu

Utvrđivanje godišnjeg rasporeda poslova

Član 31

Godišnji raspored poslova u sudu utvrđuje predsjednik suda, najkasnije do 15. januara za tekuću godinu.

U postupku utvrđivanja predloga godišnjeg rasporeda poslova suda, predsjednik suda je dužan da:

- vodi računa o ravnomjernoj raspodjeli poslova u sudu i specijalizaciji sudija;
- omogućiti svakom sudiji da se izjasni o predlogu;

Godišnjim rasporedom poslova predsjednik suda određuje sudiju koji ga zamjenjuje u slučaju njegove odsutnosti ili spriječenosti (u daljem tekstu: zamjenik predsjednika suda)

Godišnjim rasporedom poslova predsjednik suda određuje lice ovlašćeno za odnose sa javnošću.

Predlog godišnjeg rasporeda poslova razmatra sjednica sudija.

Predsjednik suda je dužan da se pismeno izjasni o predlogu sudije ili sjednice sudija koje nije prihvatio u roku od osam dana od njihovog dostavljanja.

Sudije ili sjednica sudija mogu obavijestiti predsjednika neposredno višeg suda o neslaganju sa godišnjim rasporedom poslova.

Izmjena godišnjeg rasporeda poslova

Član 32

Predsjednik suda može promijeniti godišnji raspored poslova u sudu, ako se:

- smanji li poveća broj sudijskih mjesta u sudu, i
- znatno poveća ili smanji broj ili vrsta predmeta u sudu.

Izmjena godišnjeg rasporeda vrši se tako da u najmanjoj mogućoj mjeri remeti već utvrđeni godišnji raspored poslova u sudu.

Izmjena godišnjeg rasporeda vrši se u skladu sa **članom 31** ovog zakona.

Dostavljanje i objavljivanje godišnjeg rasporeda

Član 33

Predsjednik suda dostavlja godišnji raspored poslova i njegove izmjene svim sudijama i ističe ga na oglasnoj tabli suda.

3. Slučajna dodjela predmeta

Dodjela predmeta

Član 34

Predmeti se dodjeljuju u rad bez odlaganja, prema godišnjem rasporedu poslova, metodom slučajne dodjele predmeta.

Predmeti koji su bili dodijeljeni u rad sudiji koji više ne vrši sudijsku funkciju u tom sudu dodjeljuju se novoizabranom sudiji, odnosno drugom sudiji koji je godišnjim rasporedom poslova određen da postupa po predmetima iz određene pravne oblasti, a ako to nije moguće, dodjeljuju se na način iz stava 1 ovog člana.

Predmeti sudije koji je spriječen da vrši sudijsku funkciju više od tri mjeseca, sudije kome je predmet oduzet, kao i u slučaju izuzeća sudije, dodjeljuju se u rad drugim sudijama tog suda u skladu sa stavom 1 ovog člana.

Metoda slučajne dodjele predmeta

Član 35

Predmeti se dodjeljuju u rad sudijama kroz algoritam za slučajnu dodjelu predmeta koji je sastavni dio aplikacije pravosudnog informacionog sistema, nakon što u sistem budu upisani osnovni podaci o predmetu.

Metod slučajne dodjele predmeta bliže se uređuje Sudskim poslovníkom.

Oduzimanje dodijeljenog predmeta

Član 36

Dodijeljeni predmet oduzima se sudiji ili vijeću samo ako se utvrdi da neopravdano ne postupaju u predmetu, zbog izuzeća ili ako je sudija spriječen da vrši sudijsku funkciju više od tri mjeseca.

Predmeti čija je hitna priroda određena zakonom, mogu se oduzeti sudiji ako sudija, zbog odsutnosti ili spriječenosti, nije u mogućnosti da u istima postupa blagovremeno i u zakonskom roku.

Predmet oduzima predsjednik suda rješenjem.

Rješenje o oduzimanju dostavlja se sudiji ili vijeću kojem je predmet oduzet.

Protiv rješenja o oduzimanju predmeta dozvoljen je prigovor predsjedniku neposredno višeg suda, a protiv rješenja predsjednika Vrhovnog suda, Opštoj sjednici, u roku od tri dana od dana prijema rješenja.

Odluka će se donijeti u roku od dva dana od prijema prigovora.

Prigovor ne zadržava izvršenje rješenja.

Ako se prigovor usvoji, predmet ostaje kod sudije ili vijeća kojem je oduzet.

Pravo uvida u sudski predmet

Član 37

Predsjednik suda ima pravo uvida u predmete u tom sudu povodom:

- predstavke stranke;
- pokretanja postupka za utvrđivanje disciplinske odgovornosti;
- pokretanja postupka za razrješenje sudije;
- zahtjeva za izuzeće sudije;
- zahtjeva za ubrzanje postupka (kontrolni zahtjev);
- oduzimanja predmeta dodijeljenog u rad, i
- u drugim slučajevima kada je to po zakonu neophodno radi rukovođenja sudom, poštovanja rokova ili odlučivanja o podnijetom zahtjevu.

U slučajevima iz stava 1 ovog člana, predsjednik suda može zahtijevati od sudije da mu u pisanoj formi dostavi podatke ili izvještaj o predmetima i razlozima zbog kojih predmeti nijesu završeni u zakonskom ili razumnom roku.

4. Opšta sjednica, sjednica sudija i sudska odjeljenja

Rad Opšte sjednice Vrhovnog suda

Član 38

Opštu sjednicu saziva i njome rukovodi predsjednik Vrhovnog suda, po sopstvenoj inicijativi, na predlog predsjednika odjeljenja ili na predlog suda koji traži zauzimanje ili izmjenu načelnog pravnog stava.

Opštu sjednicu na kojoj se utvrđuje predlog kandidata za izbor predsjednika Vrhovnog suda, odnosno na kojoj se odlučuje o podnošenju predloga za prestanak funkcije, utvrđivanje disciplinske odgovornosti i razrješenje predsjednika Vrhovnog suda, saziva i njome rukovodi sudija Vrhovnog suda koji zamjenjuje predsjednika Vrhovnog suda.

Opšta sjednica punovažno odlučuje ako je prisutno više od polovine sudija Vrhovnog suda.

Odluke Opšte sjednice Vrhovnog suda donose se većinom glasova ukupnog broja sudija Vrhovnog suda.

Izuzetno od stava 4 ovog člana, predlog kandidata za izbor predsjednika Vrhovnog suda utvrđuje se dvotrećinskom većinom ukupnog broja sudija Vrhovnog suda, tajnim glasanjem.

Ako niko od prijavljenih kandidata ne dobije potrebnu većinu u prvom glasanju, glasanje će se ponoviti između dva kandidata koji imaju najveći broj glasova.

Ako u ponovljenom glasanju niko od kandidata ne dobije dvotrećinsku većinu Opšta sjednica će konstatovati da predlog kandidata za predsjednika Vrhovnog suda nije utvrđen i o tome će obavijestiti Sudski savjet.

Poslovníkom o radu Opšte sjednice Vrhovnog suda se određuje način rada Opšte sjednice.

Sjednica sudija

Član 39

Sjednicu sudija čine sve sudije tog suda.

Sjednicu sudija saziva i njome rukovodi predsjednik suda.

Predsjednik suda je dužan da zakaže sjednicu sudija na zahtjev sudskog odjeljenja ili najmanje jedne trećine svih sudija.

Sjednica sudija radi i odlučuje ako je prisutno najmanje dvije trećine svih sudija suda, a odluka je punovažna ako se za nju izjasni većina svih sudija.

Način rada odjeljenja i sjednica sudija bliže se određuje Sudskim poslovníkom.

Djelokrug rada sjednice sudija

Član 40

Sjednica sudija:

1) daje mišljenje o kandidatima za predsjednika suda i kandidatima za sudije, iz tog suda;

2) zauzima ili mijenja pravni stav u predmetima iz nadležnosti tog suda od značaja za sudsku praksu;

3) predlaže zauzimanje ili promjenu načelnog pravnog stava;

4) razmatra izvještaje o radu suda;

5) razmatra pitanja od značaja za suđenje, stručno usavršavanje, organizaciju rada suda i vrši druge poslove određene ovim zakonom.

Sjednica sudija zauzima pravni stav kad se utvrdi da o pitanjima primjene zakona postoje razlike u shvatanjima između pojedinih vijeća ili sudija tog suda ili kada jedno vijeće ili sudija odstupa od ranije utvrđenog pravnog stava.

Pravni stav koji je zauzela sjednica sudija obavezujući je za sve sudije tog suda.

O zauzetom pravnom stavu iz stava 2 ovog člana vodi se evidencija i prati njihova primjena.

U sudovima u kojima nijesu obrazovana sudska odjeljenja, sjednica sudija, pored poslova određenih ovim zakonom, vrši i poslove sjednice odjeljenja.

Sudska odjeljenja

Član 41

U sudovima se [mogu osnivati sudska odjeljenja](#) u zavisnosti od broja sudija, obima i vrste predmeta, i to u:

- 1) osnovnom sudu - građansko, krivično, izvršno, [prekršajno](#);
- 2) višem sudu - krivično, građansko, [prekršajno](#);
- 3) privrednom sudu - odjeljenje za privredne sporove, stečajno, odjeljenje za izvršenje i obezbjeđenje i vanparnične stvari;
- 4) Apelacionom sudu - građansko-privredno, krivično;
- 5) Upravnom sudu – upravno;
- 6) Vrhovnom sudu - građansko, krivično, upravno i odjeljenje sudske prakse.

U sudovima se mogu osnovati odjeljenja sudske prakse, kao i druga odjeljenja prema potrebama specijalizacije za određene vrste poslova.

Godišnjim rasporedom poslova se određuju sudska odjeljenja u svakom sudu.

Sastav i djelokrug rada sudskih odjeljenja

Član 42

Sudsko odjeljenje čine sudije i vijeća raspoređeni godišnjim rasporedom.

Sastav sudskih odjeljenja određuje predsjednik suda godišnjim rasporedom.

Predsjednik suda godišnjim rasporedom poslova određuje jednog ili više sudija za praćenje i proučavanje sudske prakse, ako nije određeno odjeljenju sudske prakse.

Sjednice odjeljenja saziva i njima rukovodi predsjednik odjeljenja određen godišnjim rasporedom poslova.

Sudsko odjeljenje razmatra pravna pitanja iz svog djelokruga i zauzima pravne stavove o pitanjima iz svoje nadležnosti, vrši druge poslove određene ovim zakonom.

Odluke odjeljenja donose se [shodno članu 39](#) ovog zakona.

Stručna pomoć

Član 43

Predsjednik suda može angažovati lice koje raspolaže potrebnim stručnim znanjem, odnosno obrazovati stručni tim ili stručno radno tijelo radi razjašnjenja pojedinih stručnih pitanja koja se pojavljuju u radu suda, kao i radi razjašnjenja pitanja i zauzimanja stavova iz djelokruga rada sudskih odjeljenja i sjednica sudija, pomoći sudijama u stručnoj pripremi predmeta, proučavanja i praćenja sudske prakse i drugih pitanja koja su od značaja za efikasan rad sudova i sudija.

Licima iz stava 1 ovog člana pripada naknada u visini koju odredi predsjednik suda.

5. Sudska uprava

Poslovi sudske uprave

Član 44

Sudska uprava obuhvata poslove koji obezbjeđuju pravilan i blagovremen rad i poslovanje suda, a naročito: unutrašnji raspored poslova u sudu; raspoređivanje sudija-porotnika; poslove vezane za vještake i stalne sudske tumače; razmatranje pritužbi i predstavki; upravljanje informacionim sistemom; vođenje propisanih evidencija i izvještaja; rad sudske pisarnice i arhive; finansijsko i materijalno poslovanje; postupanje po depozitima i ovjera dokumenata namijenjenih upotrebi u inostranstvu.

Izvještaj o radu

Član 45

Predsjednik suda je dužan da izvještaj o radu suda dostavi Sudskom savjetu i Ministarstvu pravde, najkasnije do 10. februara tekuće godine za prethodnu godinu, i da ga u istom roku objavi na internet stranici suda.

Izvještaj o radu iz stave 1 ovog člana dobija se iz pravosudnog informacionog sistema.

Na zahtjev Sudskog savjeta predsjednik suda je dužan da dostavi posebne, odnosno periodične izvještaje u roku koji odredi Sudski savjet.

Sudovi će, na zahtjev Ministarstva pravde, dostaviti posebne izvještaje koji su potrebni za izvještavanje međunarodnih organizacija i praćenje primjene propisa iz djelokruga nadležnosti Ministarstva pravde.

Za tačnost podataka u izvještajima odgovoran je predsjednik suda.

Glava IV - PRAVOSUDNA UPRAVA

Nadzor nad sudskom upravom

Član 46

Nadzor nad vršenjem poslova uprave u sudu vrši Ministarstvo pravde.

U vršenju nadzora Ministarstvo pravde ne može preduzimati radnje kojima se utiče na odlučivanje suda u sudskim predmetima.

Dostavljanje podataka Ministarstvu pravde

Član 47

Sudovi će, na zahtjev Ministarstva pravde, dostaviti podatke i obavještenja koja su mu potrebna radi praćenja organizacije i rada sudova i primjene Sudskog poslovnika, kao i radi postupanja po predstavkama i pritužbama građana.

Nadležnost Ministarstva pravde

Član 48

Ministarstvo pravde, preko pravosudnog inspektora, vrši nadzor u sudovima u odnosu na:

- 1) organizovanje rada u sudovima, u skladu sa ovim zakonom i Sudskim poslovníkom;
- 2) postupanje po predstavkama i pritužbama na rad sudova;
- 3) rad Sekretarijata Sudskog savjeta u dijelu poslova koji se odnose na sudsku upravu;
- 4) rad pisarnice i arhive;
- 5) naplatu novčanih kazni, troškova krivičnog postupka, oduzimanje imovinske koristi i sudskih taksi;
- 6) postupanje po depozitima;
- 7) vođenje poslovnih knjiga za novčano i materijalno poslovanje sa strankama;
- 8) vođenje odgovarajućih - propisanih evidencija;
- 9) druge poslove vezane za pravilan rad i poslovanje sudske uprave.

Ministarstvo pravde postupa po pritužbama i predstavkama građana koje se odnose na poslove sudske uprave.

Pravosudni inspektor

Član 49

Inspekcijски nadzor nad poslovanjem sudske uprave u sudovima vrši pravosudni inspektor.

Za pravosudnog inspektora može biti postavljeno lice koje ispunjava uslove za sudiju višeg suda.

Inspekcijски nadzor

Član 50

Inspekcijски nadzor sprovodi se u skladu s godišnjim planom nadzora, kojeg donosi ministar pravde do kraja kalendarske godine za sledeću godinu (redovni inspekcijски nadzor).

Godišnji plan nadzora obuhvatit će i sudove u kojima je prema rezultatima nadzora sprovedenog tokom kalendarske godine u sledećoj kalendarskoj godini potrebno ponoviti nadzor (kontrolni inspekcijski nadzor).

Godišnji plan nadzora dostavlja se sudovima u kojima će se vršiti nadzor, najkasnije do 31. januara tekuće godine.

Prijedlog za sprovođenje vanrednog inspekcijskog nadzora mogu dati predsjednik Vrhovnog suda, predsjednik neposredno višeg suda i predsjednik Sudskog savjeta, a odrediće ga ministar pravde rješenjem.

Rješenje iz stava 4 ovog člana dostavlja se sudu u kojem se vrši nadzor, najkasnije dan prije početka nadzora.

Uvid u podatke

Član 51

Inspekcijski nadzor sprovodi se neposrednim uvidom u dokumentaciju, podatke, uslove i način rada g suda, ili uvidom u dostavljenu dokumentaciju i podatke suda.

Sprovođenje nadzora

Član 52

Predsjednik suda dužan je omogućiti nesmetano sprovođenje inspekcijskog nadzora u sudu.

U sprovođenju nadzora od predsjednika suda i drugog sudskog osoblja prema potrebi se mogu uzimati izjave.

Zapisnik

Član 53

O sprovedenom inspekcijskom nadzoru sastavlja se zapisnik koji sadrži podatke o utvrđenim činjenicama, nepravilnostima i mjerama koje treba preduzeti radi otklanjanja utvrđenih nepravilnosti i rokove za preduzimanje tih mjera.

Zapisnik o inspekcijskom nadzoru dostavlja se predsjedniku suda. Predsjednik suda dužan je pisano se izjasniti na zapisnik, najkasnije u roku od osam dana od dana prijema.

Zapisnik o provedenom inspekcijskom nadzoru i izjašnjenje predsjednika suda dostaviće se predsjedniku Vrhovnog suda, predsjedniku neposredno višeg suda, Sudskom savjetu i ministru pravde.

Predsjednik suda dužan je otkloniti utvrđene nepravilnosti u radu sudske uprave u rokovima utvrđenim u zapisniku o sprovedenom nadzoru. O preduzetim mjerama predsjednik suda dužan je pisanim putem obavijestiti predsjednika neposredno višeg suda, predsjednika Vrhovnog suda, Sudski savjet i ministarstvo pravde.

Opšti akti

Član 54

Ministarstvo pravde:

- 1) donosi Sudski poslovnik kojim se uređuju pitanja određena ovim zakonom, kao i pitanja od značaja za organizovanje rada sudova, po prethodno pribavljenom mišljenju Sudskog savjeta;
- 2) propisuje uslove postavljanja i djelatnost sudskih tumača;
- 3) propisuje obrazac, način, postupak i evidenciju izdavanja službenih legitimacija sudijama;
- 4) određuje orijentaciona mjerila o potrebnom broju sudija i ostalih zaposlenih u sudu;
- 5) donosi druge akte od značaja za djelatnost sudova i pravosudnu upravu.

Glava V

FINANSIRANJE RADA SUDOVA I FINANSIJSKO-MATERIJALNO POSLOVANJE U SUDU

Finansijska sredstva za rad sudova

Član 55

Finansijska sredstva za rad sudova obezbjeđuju se u posebnom razdjelu budžeta Crne Gore, **za svaki sud posebno.**

Sudski savjet predlaže razdio godišnjeg budžeta za rad svaki suda pojedinačno.

Sudski savjet dostavlja predlog godišnjeg budžeta za rad sudova Vladi.

Predsjednik Sudskog savjeta ima pravo da učestvuje u radu sjednice Skupštine na kojoj se raspravlja o predlogu budžeta sudova.

Finansijski nalogodavac u sudu

Član 56

Predsjednik suda je finansijski nalogodavac u sudu.

Sudski depozit

Član 57

U sudskom depozitu čuva se: gotov novac, dragocjenosti, hartije od vrijednosti, štedne i uložne knjižice, isprave, druge stvari na osnovu posebne odluke suda (u daljem tekstu: novac i predmeti).

Način prijema, čuvanje, postupanje, izdavanje, kao i postupanje u slučaju protoka roka, novca i predmeta iz stava 1 ovog člana uređuje se Sudskim poslovníkom.

Glava VI

SLUŽBENICI SUDA

Službenici

Član 58

Sud ima potreban broj savjetnika, drugih službenika, sudijskih pripravnika i namještenika.

Zasnivanje i prestanak radnog odnosa službenika i namještenika, zarada i ostala prava, obaveze i odgovornosti iz rada, potrebna školska sprema, trajanje i obavljanje pripravničkog staža, uslovi za polaganje stručnog ispita i druga pitanja s tim u vezi, uređuju se propisima koji se primjenjuju na državne službenike i namještenike, ako ovim zakonom nije drukčije propisano.

Savjetnici

Član 59

Savjetnik može biti lice koje je završilo pravni fakultet (visoko obrazovanje u obimu od 240 CSPK kredita, VIII-nivo kvalifikacije obrazovanja), ima položen pravosudni ispit, ispunjava opšte i posebne uslove koji su predviđeni za obavljanje određenih poslova u skladu sa zakonom i aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji suda.

Savjetnici pomažu sudiji u radu, izrađuju nacрте odluka i obavljaju samostalno ili pod nadzorom i po uputstvima sudije druge stručne poslove predviđene zakonom ili propisima donijetim na osnovu zakona.

Sekretar suda

Član 60

Sud sa najmanje deset sudija ima sekretara suda koji pomaže predsjedniku suda u obavljanju poslova sudske uprave.

Sekretar suda mora ispunjavati uslove za savjetnika u tom sudu.

Sudijski pripravnik

Član 61

Za sudijskog pripravnika može se zaposliti lice koje je završilo pravni fakultet (visoko obrazovanje u obimu od 240 CSPK kredita, VIII-nivo kvalifikacije obrazovanja) i koje ispunjava opšte uslove za rad u državnim organima, na vrijeme od dvije godine.

Obuka pripravnika vrši se u skladu sa posebnim programom koji donosi predsjednik suda.

Ako se pripravnik, po ocjenama sjednice sudija, u toku obuke naročito istakao za vršenje sudijskog posla, može mu se produžiti rad i nakon isteka pripravničkog staža još za jednu godinu, ako položi pravosudni ispit u roku od tri mjeseca.

Volonter

Član 62

Lice koje je završilo pravni fakultet (visoko obrazovanje u obimu od 240 CSPK kredita, VIII-nivo kvalifikacije obrazovanja) i koje ispunjava opšte uslove za rad u državnim organima može, radi sticanja posebnog znanja i uslova za polaganje pravosudnog ispita, biti primljeno na obuku u sud, kao volonter.

O prijemu lica iz stava 1 ovog člana odlučuje predsjednik suda.

Namještenici

Član 63

Upravitelj sudske pisarnice može biti lice koje je završilo pravni fakultet (visoko obrazovanje u obimu od 180 CSPK kredita, VI-nivo kvalifikacije obrazovanja).

Za rad na administrativnim i drugim poslovima u sudu može biti zaposleno lice koje ispunjava opšte i posebne uslove koji su predviđeni za obavljanje određenih poslova u skladu sa zakonom i aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji suda.

Glava VII

ODNOS IZMEĐU SUDOVA, SUDOVA I DRUGIH ORGANA I SUDA I STRANAKA

Odnos između sudova

Član 64

Niži sudovi su dužni višim sudovima dati tražene podatke i obavještenja koja su im potrebna radi praćenja i proučavanja sudske prakse i organizacione i stručne kontrole rada sudova, zbog čega viši sudovi mogu vršiti neposredan uvid u rad nižih sudova i sudija.

Na sjednicama sudskih odjeljenja neposredno viših sudova razmatraju se i pitanja od zajedničkog interesa za sudove nižeg stepena s područja tih sudova.

Poštovanje dostojanstva stranaka u sudskoj zgradi i u toku sudskih postupaka

Član 65

Zaposleni u sudu dužni su da se prema svim strankama u sudskim postupcima i ostalim građanima koji se nalaze u sudskoj zgradi ili prisustvuju izvođenju pojedinih radnji u toku sudskog postupka odnose sa poštovanjem.

Stranke i ostali građani čije je dostojanstvo povrijeđeno od lica iz stava 1 ovog člana, imaju pravo da se pisanom predstavkom obrate predsjedniku suda.

Pravo na razgledanje spisa

Član 66

Sud je dužan da omogući strankama i njihovim zastupnicima razgledanje, prepisivanje i kopiranje sudskih spisa odmah po obraćanju, a najkasnije u roku od tri dana.

Stranka ili drugo lice kojem je uskraćeno pravo na razgledanje spisa, ima pravo da se predstavkom obrati predsjedniku suda, koji je dužan da u roku iz stava 1 ovog člana odluči da se spisi stave na uvid.

Pravila o prostorijama u kojima se razgledaju spisi, o troškovima prepisivanja i kopiranja spisa, kao i obavezama službenika u sudu, određuju se Sudskim poslovnikom.

Odnos suda prema javnosti

Član 67

Informacije o radu suda daje predsjednik suda ili lice koje on odredi.

Informacije se daju u skladu sa ovim zakonom, Sudskim poslovnikom i Zakonom o slobodnom pristupu informacijama.

Informacije koje bi mogle uticati na vođenje sudskog postupka ne mogu se davati sredstvima javnog informisanja.

Davanje podataka iz stava 3 ovog člana smatra se povredom ugleda sudijske funkcije.

Obezbjeđenje uslova za rad

Član 68

U sudovima održavanje reda, zaštitu lica i imovine, kao i druge poslove propisane zakonom vrši policija u skladu sa ovlašćenjima propisanim zakonom kojim se uređuju unutrašnji poslovi.

Sudijska toga

Član 69

Sudija sudi u sudijskoj togi.
Izgled sudijske toge i pravila nošenja utvrđuju se Sudskim poslovníkom.

Odnos suda i stranaka

Član 70

Odnos suda i stranaka bliže se uređuje Sudskim poslovníkom.

Glava VII - SUDSKI SPISI

Pojam

Član 71

Sudski spis čini skup pismena predmeta vezanih za sudski postupak i obuhvaćen popisom spisa.

Označavanje, vođenje i čuvanje spisa

Član 72

Odgovornost za čuvanje sudskih spisa u pojedinim fazama sudskih postupaka uređuje se Sudskim poslovníkom.

Način označavanja sudskih spisa uređuje se Sudskim poslovníkom i mora biti jednoobrazan za sve sudove određene vrste i stepena u Crnoj Gori. Za označavanje spisa se, po pravilu, koristi kombinacija slova i brojeva.

Sudskim poslovníkom se određuju upisne knjige i elektronski oblici upisivanja spisa kao i podaci koji se u knjigama, odnosno u elektronskom načinu vođenja spisa, moraju evidentirati.

Predsjednik suda je odgovoran za tačnost i urednost označavanja, vođenja i čuvanja spisa, knjiga i elektronske evidencije.

Obnavljanje spisa

Član 73

Ako se spisi predmeta u cjelosti ili djelimično izgube, unište ili oštete tako da se više ne mogu upotrijebiti, pokreće se postupak za obnavljanje spisa.

Obnavljanje spisa se sprovodi po pravilima vanparničnog postupka, shodnom primjenom odredaba koje uređuju poništaj isprava.

Postupak obnavljanja spisa pokreće sud po službenoj dužnosti, kad se spisi odnose na postupak koji još nije pravosnažno okončan.

Ako je postupak na koji se odnose spisi pravosnažno okončan, postupak obnavljanja spisa pokreće stranka ili drugo lice koje ima pravni interes za obnavljanje spisa. Ovaj postupak se ne može pokrenuti poslije isteka vremena za čuvanje spisa u arhivi.

Postupak obnavljanja spisa vodi sudija pojedinac ili predsjednik vijeća koji je vodio prvostepeni postupak na koji se spisi odnose, a ako taj sudija više nije sudija tog suda, predsjednik suda određuje sudiju koji će voditi postupak obnavljanja spisa.

U postupku obnavljanja spisa primjenjuju se pravila o dokazivanju propisana pravilima onog sudskog postupka koji je vođen u predmetu čije spise treba obnoviti, ali je sud uvijek ovlašćen da, radi obnavljanja spisa, upotrijebi prepise spisa koji se nalaze kod stranaka, suda ili trećih lica, podatke iz upisnih knjiga i izjave svjedoka, vještaka i drugih učesnika u postupku čiji se spisi obnavljaju.

Kad se obnavljaju spisi postupka koji je u toku, sud će nastojati da obnovi sve spise, a kad se obnavljaju spisi postupka koji je pravosnažno okončan, sud će se ograničiti na spise koji su od bitnog značaja za postupak i za pravne interese stranaka ili drugih lica.

Glava VIII

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 74

Krivični predmeti primljeni do stupanja na snagu ovog zakona dovršiće sudovi nadležni po dosadašnjim propisima.

Ako poslije stupanja na snagu ovog zakona prvostepena odluka u krivičnim predmetima iz stava 1 ovog člana bude ukinuta, takvi predmeti ustupiće se sudu nadležnom po ovom zakonu.

Član 75

Privredni sud u Podgorici preuzeće predmete iz nadležnosti Privrednog suda u Bijelom Polju u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 76

Sudije za vođenje prekršajnog postupka izabraće se u pogledu uslova za izbor sudija osnovnih sudova propisanim odredbama člana 31 i 32 Zakona o sudovima ("Službeni list RCG", br. 5/02, 49/04 i "Službeni list CG", br. 22/08, 39/11 i 46/2013) i po postupku propisanim za izbor sudija osnovnog suda koji je propisan Zakona o Sudskom savjetu ("Službeni list CG", br. 13/08, 39/11, 46/11 i 51/13).

Izuzetno od stava 1 ovog člana za kandidate koji su bili sudije za prekršaje u područnim organima za prekršaje i Vijeću za prekršaje neće se sprovoditi pisano testiranje u smislu člana 34 Zakona o Sudskom savjetu ("Službeni list CG", br. 13/08, 39/11, 46/11 i 51/13) već će se bodovanje izvršiti shodnom primjenom člana 32a Zakona o Sudskom savjetu ("Službeni list CG", br. 13/08, 39/11, 46/11 i 51/13).

Član 77

Podzakonska akta u skladu sa ovim zakonom donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 78

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o sudovima ("Službeni list RCG", br. 5/02, 49/04 i "Službeni list CG", br. 22/08, 39/11 i 46/2013).

Član 79

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

O B R A Z L O Ž E N J E

I USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o sudovima je član 16 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore kojim je određeno da se, zakonom u skladu sa Ustavom uređuje način osnivanja, organizacija i nadležnost organa vlasti i postupak pred tim organima, ako je to neophodno za njihovo funkcionisanje.

II RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Polazeći od Amandmana na Ustav iz 2013. godine, kao i izmjene Zakona o sudovima kojim su stvoreni uslovi za implementaciju Amandmana na Ustav, imajući i vidu cilja ustavnih izmjena jačanje nezavisnosti pravosuđa, kao i prateći realizaciju mjera iz Akcionog plana za pregovaračko poglavlje 23- Pravosuđe i temeljna prava i druga starteška dokumenta koja se odnose na reformu pravosuđa, pristupilo se donošenju novih Zakona o sudovima i Zakona o Sudskom savjetu i pravima i dužnostima sudija.

Akcionim planom za pregovaračko poglavlje 23- pravosuđe i temeljna prava, kao strateškog i reformskog dokumenta koji sadrži ciljeve i pregled aktivnosti u oblasti pravosuđa koje je potrebno ispuniti na putu evropskih integracija, kao jedna od mjera za jačanje nezavisnosti pravosuđa, predviđena je izmjena Zakona o sudovima. Takođe, Strategija reforme pravosuđa 2014-2018 kao strateški dokument za oblast pravosuđa, kojim se određuju dalji pravci i ciljevi koji se žele postići reformom pravosudnog sistema, predviđa izmjene koje se odnose na organizaciju i način rada sudova i racionalizaciju pravosudne mreže i prekršajnog sistema.

Takođe, Analiza za potrebe racionalizacije pravosudne mreže koju je Vlada usvojila u februara 2013. godine i prateći Plan za potrebe racionalizacije pravosudne mreže iz juna 2013. godine ukazuju na potrebu izmjene Zakona o sudovima u smislu promjene nadležnosti osnovnih i viših sudova i mjesne nadležnosti privrednih sudova, odnosno potrebe za spajanje dva privredna suda u jedan sa sjedištem u Podgorici.

Kad je riječ o odnosu dva organizaciona zakona koji uređuju sudsku vlast na podustavnom nivou, postoji potreba da se bolje sistematizuju odredbe ovih zakona I predmet njihovom uređenja, tako je opredjeljenje da se novim Zakonom o Sudskom savjetu i pravima i dužnostima sudija, skoncentrišu sve odredbe koje se tiču prava i dužnosti sudija i Sudskog savjeta, a da se u novom Zakonu o sudovima budu odredbe koje se tiču osnivanja, organizacije i načina rada sudova, pravosudne uprave i njihovog finansiranja.

III USAGLAŠENOST SA EVROPSKIM ZAKONODAVSTVOM I POTVRĐENIM MEĐUNARODNIM KONVENCIJAMA

Predlog Zakona o sudovima usaglašen je dokumentima Savjeta Evrope i to: Preporukom Savjeta Evrope (12) 2010 o nezavisnosti, efikasnosti i odgovornosti pravosuđa i Velikom poveljom za sudije (Magna carta) Konsultativnog savjeta evropskih sudija 3 (2010).

Takođe, prilikom izrade predloga zakona vodilo se računa o međunarodnim standardima o nezavisnosti sudstva, i to:

Ujedinjenih nacija koji su sadržani u nizu dokumenata među kojima su najznačajni:

- Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima,

- Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima,
 - Osnovna načela nezavisnosti sudstva usvojena od strane Sedmog kongresa UN i prihvaćena od strane Generalne Skupštine i standarda predviđenih Evropskom konvencijom o zaštiti osnovnih ljudskih prava i sloboda;
- kao i Savjeta Evrope među kojima su najznačajniji:
- Evropska konvencija o ljudskim pravima i osnovnim slobodama,
 - Evropska povelja o zakonu za sudije,
 - Mišljenja Konsultativnog savjeta evropskih sudija, i to posebno: Mišljenje 1 (2001) , Mišljenje 3 (2002) i Mišljenje 10 (2007).

Standardi Evropske unije sadržani su osnivačkim ugovorima Povelji Evropske unije o ljudskim pravima i slobodama. Nema sekundarnog zakonodavstva koje detaljno uređuje principe uređenja nacionalnog pravosuđa država članica EU što je i razumljivo kada se uzmu u obzir principi na osnovu kojih je osnovana EU i njeno funkcionisanje. Tako, može se slobodno reći da se države članice EU u pogledu nezavisnosti pravosudnih sistema u tom dijelu oslanjaju na međunarodne standarde izgrađene u okviru UN i SE.

Od posebnog značaja za usaglašavanje sa međunarodnim standardima bile su ekspertske misije, organizovane uz podršku TAIEX, sa ekspertima Evropske komisije g-dinom Lukom Perilijem i g-đom Mašom Grgurevič Alčin, kao i sa g-dinom Mihaelom Hausnerom, pravnim savjetnikom.

IV OBJAŠNJENJE POJEDINIH RJEŠENJA

Nacrt Zakona o sudovima obuhvata oderebe koje se odnose na osnivanje, organizaciju i nadležnost sudova, organizaciju i način rada sudova, pravosudnu upravu; finansiranje rada sudova i sva druga pitanja koja su značajna za uredno i blagovremeno funkcionisanje sudova.

Opšte odredbe – U opštim odredbama je propisano da su sudovi državni organi koji vrše sudsku vlast, da je sud dužan da zakonito, objektivno i blagovremeno odlučuje u pravnim stvarima za koje je nadležan i da svako ima pravo da se obrati sudu radi ostvarivanja svojih osnovnih prava i da su svi pred sudom jednaki u ostvarivanju i zaštiti svojih prava i imaju pravo da im sudi sudija odrđen slučajem. Rad suda je javana, izuzev u slučajevima propisanim zakonom.

Osnivanje, organizacija i nadležnost sudova - Kad je u pitanju osnivanje, organizacija i nadležnost sudova, najznačajnije novina ovog zakona su izmjene u pogledu nadležnosti sudova za vođenje prekršajnog postupka, kao i reorganizacija privrednih sudova tako da se osniva jedan Privredni sud u Podgorici za teritoriji Crne Gore, a prestaje sa radom Privredni sud u Bijelom Polju. Takođe, propisana je i koncentracija nadležnosti za zaštita prava intelektualne svojine u Privrednom sudu. Predložena izmjena predstavlja prvi korak racionalizacije pravosudne mreže iz razloga što Crna Gora u odnosu na evropski prosjek odudara od utvrđenih standarda za određivanje mreže sudova kada je u pitanju broj sudova i geografska rasprostranjenost sudova.

Posebno značajna organizaciona novina je centralizacija nadležnosti za krivična djela organizovanog kriminala, korupcije, ratnih zločina i terorizma u jedno specijalno odjeljenje u Višem sudu u Podgorici. Predložena izmjena ima za cilj što efikasnije vođenje krivičnih postupaka za najteža krivična djela i specijalizaciju sudija.

Imajući u vidu potrebu da se prekršajni sistem uvede u redovno sudstvo u ovom momentu date su dvije alternative koje će biti predmet javne rasprave, kako bi se došlo do najboljeg rješenja. Zakonom je predloženo da su u okviru osnovnih sudova osnivaju odjeljenja za prekršaje, gdje bi prekršaji bili u nadležnosti već postojećih osnovnih sudova, a Viši sud odlučivao o žalbama protiv odluka osnovnih sudova. Alternativa ovom rješenju je osnivanje posebnih sudova za prekršaje i to sa dvije opcije. Jedna opcija je da se osnuju tri suda za prekršaje u Bijelom Polju, Budvi I Podgorici sa područnim jedinicama, a druga opcija je da se osniže šest sudova za prekršaje u Baru, Bijelom Polju, Budvi, Nikšiću, Podgorici I Herceg Novom sa područnim jedinicama. U odnosu na predloženu alternativu predviđeno je osnivanje Višeg suda za prekršaje sa sjedištem u Podgorici koji bi bio nadležan da odlučuje po žlbama na odluke sudova za prekršaje i rješavanje sukoba nadležnosti između sudova za prekršaje.

U odnosu na osnovne i više sudove nije došlo do promjene njihove organizacije tako i da je predviđeno 15 osnovnih sudova i dva viša suda. Međutim, značajna novina je promjena nadležnosti za krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz člana 300 stav 1 za koje će biti nadležn osnovni sudova, za koje su nadležni viši sudovi do stupanja na snagu predložene izmjene.

U odnosu na Upravni sud, Apelacioni I Vrhovni sud nema izmjena u odnosu na njihovu organizaciju i nadležnosti.

U pogledu načelnih pravnih stavova došlo je do preciziranja odedaba koje uređuju postupka zauzimanja nalečnog stava i njegovog dejstva a potreba ovih izmjena je proizašla iz primjene važećih odredaba. Tako je predvidjeno da načelni pravni stav se zauzima o spornim pravnim pitanjima koja nastaju u sudskoj praksi radi obezbjeđivanja jedinstvene primjene zakona od strane sudova i da se može zauzeti po službenoj dužnosti ili na zahtjev suda. Načelni pravni stav je obavezujući za sve sudove.

Organizacija rada sudova – u odnosu na ovu glavu nema nekih značajnih novina osim unapređenja nekih zakonskih rješenja što je pokazala dosadašnja primjena.

Tako je predviđeno da se pod organizacijom rada suda podrazumijeva: rukovođenje sudom, organizacija sudskih odjeljenja i sjednice svih sudija, organizacija suđenja i poslovi sudske uprave. Radom suda rukovodi predsjednik suda. Predsjednik suda organizuje rad u sudu, vrši raspored poslova i preuzima mjere radi urednog i blagovremenog izvršavanja poslova u sudu. Predsjednik suda odgovoran je, u granicama svojih ovlašćenja, za uredno i blagovremeno obavljanje poslova u sudu, kao i za podatke o predmetima u aplikaciji Pravosudnog informacionog sistema. Godišnji raspored poslova u sudu utvrđuje predsjednik suda, najkasnije do 15. januara za tekuću godinu. Predmeti se dodjeljuju u rad bez odlaganja, prema godišnjem rasporedu poslova, metodom slučajne dodjele predmeta kroz algoritam za slučajnu dodjelu predmeta koji je sastavni dio aplikacije pravosudnog informacionog sistema, nakon što u sistem budu upisani osnovni podaci o predmetu. Dodijeljeni predmet oduzima se sudiji ili vijeću samo ako se utvrdi da neopravdano ne postupaju u predmetu, zbog izuzeća ili ako je sudija spriječen da vrši sudijsku funkciju više od tri mjeseca. Predmeti čija je hitna priroda određena zakonom, mogu se oduzeti sudiji ako sudija, zbog odsutnosti ili spriječenosti, nije u mogućnosti da u istima postupa blagovremeno i u zakonskom roku. Predmet oduzima predsjednik suda rješenjem na koje sudija ima pravni lijek.

Propisan je način rada i odlučivanja Opšte sjednice Vrhovnog suda, kao i sjednice sudija. Sjednicu sudija čine sve sudije tog suda. Sjednicu sudija saziva i njome rukovodi predsjednik suda. U sudovima se mogu osnivati sudska odjeljenja u zavisnosti od broja sudija, obima i vrste predmeta. Godišnjim rasporedom se određuju sudska odjeljenja u svakom sudu.

Sudska uprava obuhvata poslove koji obezbjeđuju pravilan i blagovremen rad i poslovanje suda, a naročito: unutrašnji raspored poslova u sudu; raspoređivanje sudija-porotnika; poslove vezane za vještake i stalne sudske tumače; razmatranje pritužbi i predstavki; upravljanje informacionim sistemom; vođenje propisanih evidencija i izvještaja; rad sudske pisarnice i arhive; finansijsko i materijalno poslovanje; postupanje po depozitima i ovjera dokumenata namijenjenih upotrebi u inostranstvu.

Pravosudna uprava – U odnosu na ovu glavu došlo je do značajnih izmjena u smislu unapređenja vršenja poslova pravosudne uprave. Tako je kao i do sada predviđeno da nadzor nad vršenjem poslova uprave u sudu vrši Ministarstvo pravde. U vršenju nadzora Ministarstvo pravde ne može preduzimati radnje kojima se utiče na odlučivanje suda u sudskim predmetima. Inspekcijski nadzor nad poslovima sudske uprave u sudovima vrši pravosudni inspektor. Inspekcijski nadzor sprovodi se u skladu s godišnjim planom nadzora, kojeg donosi ministar pravde do kraja kalendarske godine za sledeću godinu (redovni inspekcijski nadzor). Godišnji plan nadzora obuhvatit će i sudove u kojima je prema rezultatima nadzora sprovedenog tokom kalendarske godine u sledećoj kalendarskoj godini potrebno ponoviti nadzor (kontrolni inspekcijski nadzor). Godišnji plan nadzora dostavlja se sudovima u kojima će se vršiti nadzor, najkasnije do 31. januara tekuće godine. Prijedlog za sprovođenje vanrednog inspekcijskog nadzora mogu dati predsjednik Vrhovnog suda, predsjednik neposredno višeg suda i predsjednik Sudskog savjeta, a odrediće ga ministar pravde rješenjem. O sprovedenom inspekcijskom nadzoru sastavlja se zapisnik koji sadrži podatke o utvrđenim činjenicama, nepravilnostima i mjerama koje treba preduzeti radi otklanjanja utvrđenih nepravilnosti i rokove za preduzimanje tih mjera. Zapisnik o inspekcijskom nadzoru dostavlja se predsjedniku suda. Predsjednik suda dužan je pisano se izjasniti na zapisnik, najkasnije u roku od osam dana od dana prijema. Zapisnik o provedenom inspekcijskom nadzoru i izjašnjenje predsjednika suda dostaviće se predsjedniku Vrhovnog suda, predsjedniku neposredno višeg suda, Sudskom savjetu i ministru pravde. Predsjednik suda dužan je otkloniti utvrđene nepravilnosti u radu sudske uprave u rokovima utvrđenim u zapisniku o sprovedenom nadzoru. O preduzetim mjerama predsjednik suda dužan je pisanim putem obavijestiti predsjednika neposredno višeg suda, predsjednika Vrhovnog suda, Sudski savjet i ministarstvo pravde.

Finansiranje rada sudova i finansijsko-materijalno poslovanje u sudu – U ovoj glavi predviđena je novina u pogledu centralizovanog razdjela budžeta za sudove da se iskažu iznosi koji su opredijeljeni pojedinačno za svaki sud. Tako je predloženo da se finansijska sredstva za rad sudova obezbjeđuju u posebnom razdjelu budžeta Crne Gore, **za svaki sud posebno**. Sudski savjet predlaže razdio godišnjeg budžeta za rad svaki suda pojedinačno. Sudski savjet dostavlja predlog godišnjeg budžeta za rad sudova Vladi i Predsjednik Sudskog savjeta ima pravo da učestvuje u radu sjednice Skupštine na kojoj se raspravlja o predlogu budžeta sudova. Predsjednik suda je finansijski nalogodavac u sudu.

Službenici suda – U ovoj glavi nema značajnih novina tako je i ovim nacrtom zakona predviđeno da sud ima savjetnike, druge službenike i namještenike i sudijske pripravnike, kao i da sudovi sa najmanje deset sudija imaju sekretara koji mora ispunjavati uslove za savjetnika u tomu sudu.

Odnos između sudova, sudova i drugih organa i sudova i stranaka – u ovoj glavi nema značajnih izmjena. Tako kad je riječ o odnosu između sudova predviđeno je da su niži sudovi dužni višim sudovima dati tražene podatke i obavještenja koja su im potrebna radi praćenja i proučavanja sudske prakse i organizacione i stručne kontrole rada sudova, zbog čega viši sudovi mogu vršiti neposredan uvid u rad nižih sudova i sudija. Na sjednicama sudskih odjeljenja neposredno viših sudova mogu se razmatrati i pitanja od zajedničkog interesa za sudove nižeg stepena s područja tih sudova.

Zaposleni u sudu dužni su da se prema svim strankama u sudskim postupcima i ostalim građanima koji se nalaze u sudskoj zgradi ili prisustvuju izvođenju pojedinih radnji u toku sudskog postupka odnose sa poštovanjem.

Informacije o radu suda daje predsjednik suda ili lice koje on odredi.

U sudovima održavanje reda, zaštitu lica i imovine, kao i druge poslove propisane zakonom vrši policija u skladu sa ovlaštenjima propisanim zakonom kojim se uređuju unutrašnji poslovi.

Sudski spisi – u odnosu na ovu glavu nema izmjena naročito što je ona samo pravni osnov za detaljnije uređenje pitanja koja se odnose na sudski spis kao skup pismena predmeta vezanih za sudski postupak i obuhvaćen popisom spisa, Sudskim poslovníkom.

Prelazne i završne odredbe – uređuju od kad počinju da se primjenjuju pojedine novine ovog zakona, i kako će biti funkcionisanje u prelaznom periodu važnosti starog i novog zakona. Tako je predviđeno u odnosu na izmjene u nadležnosti prvostepenih sudova u krivičnim predmetima da krivične predmete primljene do stupanja na snagu ovog zakona dovršiće sudovi nadležni po dosadašnjim propisima. Ako poslije stupanja na snagu ovog zakona prvostepena odluka u krivičnim predmetima bude ukinuta, takvi predmeti ustupiće se sudu nadležnom po ovom zakonu. Nadalje, predviđeno je da Privredni sud u Podgorici preuzme predmete iz nadležnosti Privrednog suda u Bijelom Polju u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona. U pogledu na novine organizacije i nadležnosti sudova za vođenje prekršajnog postupka predviđeno je da će se nedostajući broj sudija za vođenje prekršajnog postupka, a imajući u vidu predložene alternative, izabrati u skladu sa uslovima koje treba da ispunjavaju sudij osnovnih sudova premavažećim propisima i primjenom postupka za izbor sudij osnovnog suda, sa izuzetkom ako su kandidati već bile sudije u područnim organima za prekršaje da se neće testirati već će se bodovati prema kriterijumima za koji su predviđeni za napredovanje sudij akoji podrazumijevaju između ostalog sagledavanje rezultata rada u posljednje tri godine.

Podzakonska akta u skladu sa ovim zakonom donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

V FINANSIJSKA SREDSTVA POTREBNA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje Zakona o sudovima biće dodatna finansijska sredstva ali njihova procjena je moguća tek po konačnoj odluci u pogledu organa nadežnih za vođenje sudskog prekršajnog postupka.